

Ordforklaringer

Batteri	En samling af tyske bunkere med kanoner, hvorfra man kunne skyde efter fjendtlige fly eller skibe. Der er mange af dem i Nationalpark Thy, bl.a. i Lyngby og lige syd for Hanstholm.
Bedding	Det sted skibe og både samles når de kommer på land, for f.eks. at blive repareret. Der er en i Hanstholm og en i Agger.
Beeshus	Et gammelt hus der blev brugt som stald for kvæg. Der ligger flere af dem tæt ved Vestervig Kirke.
Bugt	Det område af kysten hvor der opstår en krumning. Der er flere af dem langs Thykysten. Nogle skabes naturligt imens andre opstår fordi der er blevet bygget en hofde. I Vorupør findes der én af dem på den nordlige del af landingspladsen, som er opstået efter man lavede en hofde.
Bunker	En bygning der er bygget til at modstå beskydning for at beskytte de mennesker eller det udstyr der var i den. Mange af dem er underjordiske. Langs hele Thykysten findes de, og de blev bygget imens Danmark var besat af Tyskland.
Bunkermuseum	Et museum der ligger et sted hvor man kan besøge en bunker og lære om historien bag. Der ligger ét af dem i Hanstholm.
Båke	Et gammelt sømærke, som skibene ude på havet kunne navigere efter. I Thy findes der tre af dem. De står ved Stenbjerg, ved Torup ved Bøgstedrende samt ved Vigsø.
Eng	Et fugtigt stykke natur, som i gamle dage blev slået med le. Ofte græsser husdyr på disse områder.
Ferskvandssø	En sø bestående en bestemt type vand. Det meste af vandet på jorden er saltvand. Hvis saltindholdet er meget lavt kaldes vandet noget andet. Førby Sø er dannet af regnvand, og har derfor ikke særlig meget salt. Den er derfor et eksempel.
Fiskekutter	Et fartøj der bruges til at fiske med. De kan fiske fra en havn eller fra en landingsplads. I Nationalpark Thy findes de i Agger, Vorupør og Hanstholm.
Fiskerby	En by hvor befolkningen lever af fiskeri. De ligger derfor ude ved kysten. Stenbjerg er et eksempel.
Fiskerhus	Et hus fiskerfamilierne boede i, i gamle dage. De fleste af dem er revet ned nu, og erstattet af nye huse. I Agger findes der stadig ét af dem.
Forpupning	Det der sker, når insekter undergår en forvandling. I processen forvandler en larve sig f.eks. til en smuksommerfugl.
Fyrtårn	Et højt tårn med lys i, som gør at skibe kan se det i mørke. På den måde ved skibene hvor der er land, og de kan navigere efter tårnet. I Nationalpark Thy er ét i Lodbjerg og ét Hanstholm. Må ikke forveksles med de mindre ledelys.

Galionsfigur	En figur af træ, som man anbragte i spidsen af skibet. De var kun til pynt, men ofte dyrkede skibets besætning dem. De kunne være udsmykket som smukke kvinder eller gamle guder. I Sønder Vorupør står der én som engang sad på et skib. Den er udformet som Kong Neptun. Neptun er navnet på den romerske havgud.
Gravhøj	En meget gammel begravelsesplads. De stammer helt tilbage fra stenalderen, og blev brugt frem til vikingetiden. I Nationalpark Thy er der mange af dem, især fra bronzealderen.
Gravminde	Et mindesmærke der findes på kirkegårdene. I Nationalpark Thy findes der flere kirkegårde, hvor især havet sætter deres aftryk i form af strandvaskere og drukneulykker.
Græsning	Når husdyr spiser på et indhegnet område. Nogle dyr tages ind om vinteren imens andre får lov til at være ude hele året. Ofte er det enge, som dyrene spiser på.
Havneby	En by der har en havn. Det gælder f.eks. Hanstholm og Agger.
Havstok	Det sted hvor bølgerne brydes. Det er området mellem stranden og det åbne hav.
Hede	Et område hvor vegetationen/beplantningen er domineret af dværgbuske, som trives under tørre forhold. Sådan noget natur udvikles mest på sandet og udvasket, næringsfattig og sur jord.
Herregård	Den tilhørte en adelsmand der havde særlige privilegier i fortiden. Der hørte masser af jord med til den. Rundt omkring var der mindre fæstegårde som tilhørte herremanden. Bønderne på fæstegårdene arbejdede for ham, og han behøvede derfor ikke selv at lave så meget. Egebaksande var sådan én i gamle dage.
Horisont	Den linje i dit synsfelt der skiller himlen fra jord- eller havoverfladen. Den nemmeste måde at se den på, er at kigge ud over havet.
Husdyr	En samlet betegnelse for de dyr der holdes af mennesker, enten til at producere mælk, æg, uld eller kød. Det kan f.eks. være kvæg, høns, får, grise eller heste. Nogle dyr sendes om sommeren ud for at græsse på f.eks. enge.
Høfde	De er en form for passiv kystbeskyttelse og er en konstruktion, der går vinkelret på kystlinjen. Formålet er at mindske erosion af kysten, og forhindre havet i at tage mere land. Der findes mange af dem i Agger, og undertiden kaldes de for bølgebrydere.
Håndspil	Blev i gamle dage brugt til at trække bådene ved kysten. Der står ét af dem udenfor ved Vorupør Museum. I dag bruger man traktorer til at sætte prammene ud og trække dem på land. Til de store både bruger man et mekanisk spil.
Kanonbrønd	Den store bunker hvori kanonen var fastgjort. Kanonrøret var tilknyttet et kanontårn der kunne dreje hele vejen rundt og skyde. I Hanstholm står der fire af dem endnu, men kanontårnene er der ikke mere. Udenfor bunkermuseet i Hanstholm står der et kanonrør der passer til én af dem.
Kirkeruin	Et ødelagt bygningsværk af en helt bestemt slags. I Tvorup findes det eneste eksempel fra Thy. Bygningsværket blev ødelagt af sandflugt i 1700-tallet og blev derfor nedlagt. I Skagen findes et lignende eksempel.

Klithede	Det er ligesom hede et område hvor vegetationen/beplantningen er domineret af dværgbuske, som trives under tørre forhold. Denne form for hede er beliggende i klitområderne nær ved havet.
Klitter	De naturskabte "bjerge" af sand der findes nær kysten. Det er vinden der danner dem, og de flytter sig derfor hele tiden.
Kulturmiljø	Et sted der er bevaret i sin originale form. Stenbjerg Landingsplads er et eksempel, da de gamle fiskerhuse her er bevaret, samtidig med at der ikke findes nye bygningsværker som kiosker, restauranter eller havbade.
Kystsikring	De foranstaltninger mennesker foretager, for at forhindre havet i at ødelægge kysten og overskylle landet. I Agger er der bygget mange høfder til dette formål.
Kystskrænt	En større stejl sten- eller jordskrænt langs kysten. Den ændrer hele tiden udseende da havet "æder" af klinterne ved storm og højvande.
Landingsplads	Et sted folk fisker fra. Bådene ligger på stranden og sættes direkte ud fra stedet ved den åbne kyst.
Ledefyr	Små fyrtårne som bruges til at lede vej. I Nørre Vorupør er der to af dem. Det ene er lille imens det andet er større. Når man er ude på havet om natten, skal man "sigte" efter at lande mellem de to lys de afgiver. Så lander man rigtigt på landingspladsen i Nørre Vorupør.
Missionshus	En bygning, som indremissionske mennesker opførte for at de kunne samles og læse Bibelen, synge salmer og høre folk tale. De minder lidt om forsamlingshuse.
Mole	Et bygningsværk der går ud i havet. Formålet er at beskytte en landingsplads mod havet. For over 100 år siden byggede man en i Hanstholm og en i Vorupør. I Vorupør beskytter den stadig de lokale fiskere når de skal lande med deres både.
Opdyrkning	Det der sker, når mennesker dyrker afgrøder i naturen. På den måde erstattes den vilde natur af menneske-kontrolleret landbrug. Store hede-områder i Jylland er blevet udsat for dette.
Plantage	Et skovareal der er blevet plantet på et tidligere skovløst område. Kan være blevet anlagt som et værn mod sandflugt eller for at kunne producere mere træ. Én af dem er opkaldt efter en mand der hed Thagaard til efternavn.
Pram	Et lille fiskefartøj som især bruges i Vorupør og Klitmøller. Den sættes normalt ud og hales ind ved hjælp af en traktor. Den må ikke forveksles med en fiskekutter der er større og behøver et mekanisk spil for at blive sat ud og trukket på land.
Redningsvej	Den går langs hele vestkysten af Thy. Den blev anlagt i gamle dage, så man kunne transportere redningsbåden og raketapparatet på den. Den forbandt redningsstationerne med hinanden, så man nemt kunne komme ud til et strandingssted hvis et skib var strandet og behøvede hjælp.
Redningsstation	Hér opbevarede man raketapparatet og redningsbåden. Der er stadig tre af dem i Thy, nemlig i Hanstholm, Nørre Vorupør og Agger. I Stenbjerg er det blevet omdannet til et museum, og i Lyngby kan man nu overnatte her.
Ræv	Et rovdyr der er beslægtet med hunde. De lever i naturen, men det er ret normalt at støde på dem i små byer. I Danmark er de altid røde.

Rådyr	En hjorte-type som er meget udbredt i Nationalpark Thy. Her findes også kronhjorte og dådyr som er større.
Sandflugt	Den proces der sker når vinden får sandet til at flytte sig. I gamle dage var det en kæmpe naturkatastrofe i Thy, fordi sandet lagde sig over markerne, så folk ikke længere kunne dyrke jorden.
Signalkanon	Et middel man brugte i gamle dage til at signalere til bådene med. I mørkt eller tåget vejr kunne man affyre den for at give lyd og give bådene mulighed for at høre hvor landingspladsen befandt sig. I Agger, Stenbjerg og Vorupør findes de stadig ses ved landingspladserne. Der fandtes også en klokke og en sirene man kunne bruge til samme formål.
Signalmast	Et bygningsværk som står på en bakke tæt ved havet. Den er formet som et kors. I dårligt vejr kunne man hejse nogle store balloner op i den for at signalere til fiskerne. Signalerne var forskellige, og kunne f.eks. betyde at fiskerne blev rådet til at søge en anden landingsplads, eller at de ikke måtte lande før redningsbåden var i havet for at assistere dem.
Skovsnegle	Et bløddyr der oftest lever i eller nær ved skoven. I Nationalpark Thy findes der en sort og en brun slags. Nogle af dens artsfæller har sit hus på ryggen.
Storm	Når det blæser meget, hvilket det tit gør i Nationalpark Thy, særligt ude ved kysten. Det er kraftigere end kuling men mildere end orkan.
Strandfogedgård	En slags politibetjente der holdt lov og orden på et bestemt område af stranden. Han eller hun boede på en stor gård med sin familie. Gården var så stor, fordi man skulle kunne huse fremmede sømænd, hvis deres skib strandede.
Strandingsgods	Det der skylles ind på land fra skibene. Det kan være alt lige fra plastikkasser og affald til en hel container fyldt med Nike-sko. Det var strandfogeden der havde ansvaret for det, og skulle sælge det på strandingsauktion, hvis ikke man fandt ud af hvem det tilhørte.
Stråtag	En tagkonstruktion lavet af tagrør, som var billig men ikke så holdbar som tegltage.
Surfere	Folk der bruger havet til at surfe på. De står på et bræt og "rider" på bølgerne. Nogle har et sejl så de kan bruge vinden. Dette kaldes vindsurfing. Andre har en slags drage oppe i luften som de surfer med. Dette kaldes kitesurfing. Der er mange i Klitmøller, men også i Nørre Vorupør.
Sømærke	Et bygningsværk mennesker har opført for at skibe skal kunne se det, og navigere efter det ude på havet. I Vorupør står der ét på en bakke, som kaldes Cigarbakken, fordi bygningsværket ligner lidt en cigar.
Tange	Et smalt stykke land der forbinder nogle større, adskilte landområder. Agger Tange er et eksempel.
Tjekkiske pindsvin	Betegnelsen på nogle tankspærringer tyskerne lagde under 2. Verdenskrig, for at forhindre fjendtlige tanks i at køre i området. Der lå mange af dem langs Thykysten, fordi tyskerne var bange for at deres fjender ville gå i land med tanks.

Tyskergrav	Et gravsted hvor tyskere er begravet. Under 1. Verdenskrig sloges tyskerne og englænderne til søs, og mange lig drev i land langs Jyllands vestkyst. På Vorupør Gamle Kirkegård og i Agger ligger der begravet en del tyske marinesoldater fra 1. Verdenskrig.
Ulv	Et rovdyr der blev udryddet i Danmark for flere hundrede år siden. I de seneste år er den vendt tilbage til den danske natur, som på den måde er blevet rigere. I 2012 blev én fundet død i Nationalpark Thy.
Vandbygningsvæsen	En institution der i gamle dage havde med havnebyggeri at gøre. Det var også dem der var involveret i byggeriet af høfder og moler. De Sorte Huse i Agger tilhørte institutionen.
Vildtreservat	Et fristed for dyr og fugle. Hanstholm-reservatet er Danmarks største samlede naturfredning, og her lever mange forskellige dyr, lige fra ræve, harer og fugle til store flokke af kronstyr. Disse dyr går samlet under betegnelsen "vildt".

